

Det börjar lacka mot jul och årets sista nummer av SmittnYtt är här. I detta nummer kan du läsa om smittläget för säsongsvirus och den pågående vaccinationskampanjen mot covid-19 och influensa. Vidare berättar vi om mykoplasmainfektioner, ett fall av hepatit A på förskola, ett nationellt utbrott av salmonella och Världsaidsdagen som inföll den 1 december.

Smittläget för säsongsvirus

Vi går nu in i vintersäsongen och förväntar oss ökad smittspridning av luftvägsvirus såsom covid-19, influensa A och B samt RS-virus de kommande veckorna. Under hösten har läget för covid-19 varit relativt stabilt med mindre toppar och dalar. En trend till färre antal inlagda ses i nuläget och de senaste dagarna har antalet sjukhusvårdade med covid-19 i smittsam fas varit under 10 per dygn. Säsongens första influensafall diagnosticerades i regionen under vecka 48, men antalet fall ligger på en låg nivå i Sverige och resten av Europa. Antalet fall av laboratoriebekräftad RS-virusinfektion har hittills varit lågt under hösten och vi ser ingen epidemistart ännu. I regionens rapportverktyg PowerBI kan medarbetare som har tillgång till intranätet följa sjukhusbeläggningen för patienter med covid-19, influensa A och B och RS-virus, se rapporten som heter Övervakning vintervirus.

Slutspurt i årets vaccinationskampanj

Vaccinationerna mot covid-19 och influensa avslutas den 31 december och går nu in i slutspurten. Resultaten hittills visar att vi inte lyckats nå så många invånare i riskgrupp och över 65 år som vi önskat.

Sedan vaccinationskampanjen startade i oktober fram till den 3 december har 62 procent av länets invånare vaccinerat sig mot covid-19 och 59 procent mot influensa. Båda vaccinerna kan tas vid samma tillfälle, men något fler väljer alltså att vaccinera sig mot covid-19 än mot influensa.

Skillnad mellan kommunerna

Statistiken visar att andelen invånare som vaccinerat sig skiljer sig åt mellan länets kommuner. I toppen, med högst andel vaccinerade mot influensa i gruppen 65 år och äldre, ligger Härnösand och Örnsköldsvik medan Kramfors, Timrå, Sollefteå och Ånge hittills har lägst andel vaccinerade.

Världshälsoorganisationen, WHO, har ett mål om 75 procents vaccinationstäckning mot influensa i åldrarna 65 år och äldre. Regionen är alltså fortfarande långt från att nå detta mål. För covid-19 finns inget fastställt mål. Eftersom covid-19 orsakar fler fall av sjukhusvård och död jämfört med influensa, anser smittskyddsläkaren att vaccinationsmålet för covid-19 bör vara minst lika högt som för influensa. Förra säsongen lyckades vi nå 70 procent av invånarna i åldern 65 år och äldre med covid-19-vaccination och 65 procent med influensavaccination. Målet denna säsong var att förbättra dessa siffror, men i nuläget är det tveksamt om vi lyckas med det.

Färre vaccinerar sig på mindre orter

Skärskådar vi statistiken kan vi se variationer i vaccinationstäckning. Liksom i fjol finns ett mönster där personer listade på hälso- och vårdcentraler med upptagningsområden i landsbygd såsom Nyland, Liden, Söråker, Ramsele/Junsele och Fränsta ligger lägst i vaccinationstäckning för influensa. En hypotes är att det är krångligare och mer kostsamt för invånare på landsbygden och på mindre orter att ta sig till en vaccinationslokal. Förutom geografiska skillnader i vaccinationstäckning ser vi också att män vaccinerar sig i något lägre grad än kvinnor.

Få i riskgrupp tar sprutan

Folkhälsomyndigheten beräknar att ungefär 17 procent av befolkningen i åldern 18–64 år tillhör någon riskgrupp som rekommenderas vaccination mot covid-19 och influensa. Trots detta är endast 4 procent i detta åldersintervall vaccinerade mot covid-19 och influensa i Västernorrland hittills i år. Alla som tillhör en riskgrupp kanske inte vet om det. Trots att de har en kronisk sjukdom mår de bra, vilket förstås är positivt i grunden, men det kan medföra att de glömmer att de riskerar att bli allvarligt sjuka om de drabbas av covid-19 eller influensa. Här har all vårdpersonal, både i primärvården och på sjukhusen, en viktig roll att påminna patienter de möter att vaccinera sig inför vintern. Vårdpersonal i patientnära arbete rekommenderas också vaccination mot influensa av patientsäkerhets- och arbetsmiljöskäl och de flesta arbetsgivare erbjuder avgiftsfri vaccination.

Aktuell information om vaccination mot covid-19 och influensa finns på vårdgivarwebben, se [Vårdgivarwebb Västernorrland - Vaccinationer](#)

Information om vaccination och tidsbokning finns på 1177.se, se [Vaccination mot covid-19 och influensa - 1177](#)

Ökad spridning av mykoplasma

Just nu rapporteras en ökad spridning av mykoplasma i både Västernorrland och övriga Sverige. *Mycoplasma pneumoniae* är en bakterie som orsakar luftvägsinfektioner. Vanliga symtom är heshet, halsont och långvarig torr hosta. Man kan även få låggradig feber och trötthet. I sällsynta fall kan allvarigare tillstånd ses, såsom lunginflammation eller inflammation i hjärtmuskeln.

Genomgången sjukdom ger endast kortvarig immunitet mot återinsjuknande. Mykoplasma sprids lätt via droppsmitta och större epidemier uppstår vanligtvis med 3–5 års mellanrum. Eftersom vi var duktiga på att isolera oss under pandemin, finns det nu extra många mottagliga individer i samhället, vilket kan förklara varför årets epidemi är så pass kraftig.

Vad ska jag göra om jag blir smittad?

Vid symtom som du misstänker beror på mykoplasma är det klokt att vila och dricka ordentligt med vätska. Stanna hemma när du är som sjukast för att undvika att smitta andra. Tyvärr kan man dock sprida sjukdomen i flera veckor och det är därför viktigt att tänka på hostetikett under konvalescensfasen.

Det är viktigt att notera att mykoplasma för de allra flesta är en självläkande infektion där antibiotika i regel har liten eller begränsad effekt. Det finns heller inget automatiskt behov av att söka vård. Behandling rekommenderas endast i de relativt sällsynta fall där lunginflammation eller andra mer komplicerade infektioner uppstår. Får du andningsrelaterad smärta, hög feber eller andnöd ska du ringa 1177 för rådgivning.

Även om de flesta har en mild sjukdomsbild utan behov av åtgärd ser vården dock ett något ökat antal patienter med behov av inläggande vård, vilket är vanligt under perioder med hög smittspridning.

Vad kan jag göra för att undvika att bli smittad?

Du kan förebygga att bli smittad genom att undvika personer som har symtom på luftvägsinfektion och tvätta händerna regelbundet med tvål och vatten.

Bildkälla: Affisch hostetikett, Region Skåne

Hepatit A på förskola i regionen

I regionen har ett fall av hepatit A bekräftats hos ett barn på en förskola, vilket har lett till en snabb insats för att förhindra vidare smittspridning. Barnet var ovaccinerat och blev smittad utomlands vid ett besök till föräldrarnas hemland.

Vad är hepatit A?

Hepatit A är en virussjukdom som sprids via fekal-oral smitta, vilket innebär att viruset kan överföras genom kontakt med smittade ytor, förorenade livsmedel eller dryck samt direkt personkontakt. Sjukdomen är särskilt smittsam i miljöer med små barn, där handhygien kan vara en utmaning.

Vuxna smittade personer utvecklar ofta feber, illamående, kräkningar, trötthet och i 70% av fallen gulsot (ikterus). Äldre och personer med underliggande leversjukdom löper högre risk för allvarligare komplikationer där dödsfall förekommer, men fulminant hepatit är sällsynt hos friska. Små barn får sällan gulsot och kan ofta vara helt symtomfria fastän de är smittsamma. Sjukdomen blir aldrig kronisk.

Smittspårning och insats

I smittspårningen kring det aktuella hepatit A-fallet, framkom det att barnet hade vistats på förskolan under den smittsamma perioden, vilket bedömdes innebära en risk för att andra barn och personal kunnat utsättas för smitta.

På grund av den långa inkubationstiden för hepatit A (cirka 2–6 veckor) samt virusets höga smittsamhet, beslutade smittskyddsläkaren att hela avdelningen, inklusive barn och personal, skulle erbjudas postexpositionsprofylax.

Postexpositionsprofylax (PEP) mot hepatit A består av antingen enbart vaccin eller vaccin samt immunoglobulin i kombination, beroende på individens ålder och hälsotillstånd. Samtliga barn och personal på avdelningen kontaktades omgående och den närmaste hälso-/vårdcentralen utförde förtjänstfullt vaccinationerna.

För bästa effekt gäller att vaccinet måste ges så snart som möjligt, och inte senare än 2 veckor efter exponering. Efter sprutan, uppmanades alla föräldrar att vara uppmärksamma på symtom hos sina barn och att vid misstanke om sjukdom kontakta vården.

Öka medvetenheten hos föräldrar

Smittskydd vill uppmana vården att öka medvetenheten hos föräldrar och rekommendera hepatit A vaccin inför resor utomlands till länder med hög endemisk förekomst. Hepatit A är endemiskt i många länder i Mellanöstern, Asien, Afrika, Syd- och Mellanamerika. Det är angeläget att informera om att hepatit A vaccin är ett billigt och säkert sätt att skydda sitt barn från att insjukna, och att förhindra smittspridning till mer sårbara personer vid hemkomst. Ett bekräftat fall leder till både oro och stora insatser, vilket är lätt att undvika.

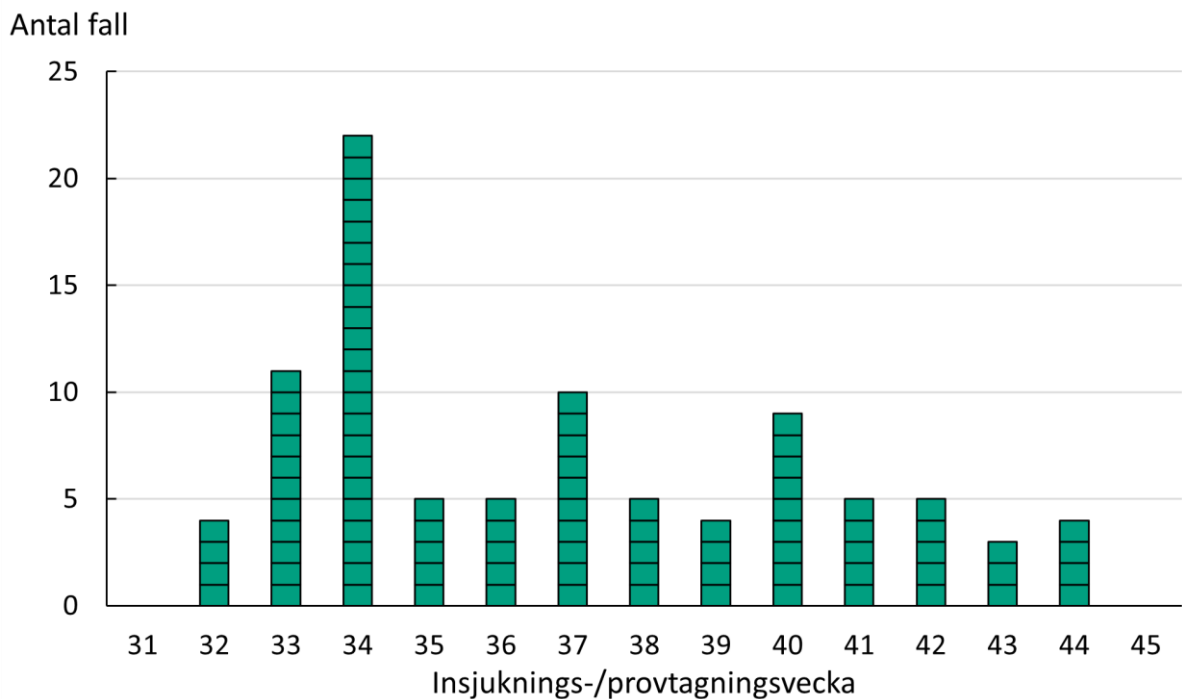
Salmonella

En ökning av fall med Salmonella typhimurium sekvenstyp 36 utreds.

Epidemiologiska analyser tyder på att alfalfagroddar kan vara en gemensam smittkälla. Från augusti och framåt har 92 fall från 18 regioner insjuknat av Salmonella typhimurium av sekvenstyp 36 (ST 36). Det är fler kvinnor (n=60) än män (n=32) som insjuknat. Fallen är i åldersspannet 1–89 år och medianåldern är 44 år. Flest fall finns i åldersgrupperna 0–10 år (n=17) och 40–50 år (n=19).

Folkhälsomyndigheten har i samverkan med landets regionala smittskyddsenheter genomfört en fall-kontrollstudie. Enkäter med frågor om specifikt matintag veckan före insjuknandet har skickats till utbrottsfallen och svaren har jämförts mot svar från friska kontrollpersoner. Hittills tillgängliga resultat visar att sjukdomsfallen oftare har ätit alfalfagroddar jämfört med de friska kontrollpersonerna. Alfalfagroddarna som fallen har ätit har varit inköpta i olika butiker eller har serverats på olika restauranger eller matsalar och är återkallad 2024-11-26.

Figur 2024-11-21. Bekräftade fall med Salmonella typhimurium ST36 efter insjukningsvecka

Källa: Folkhälsomyndigheten.

World aids day

1 december uppmärksammades Världsaidsdagen, en dag för att uppmärksamma både de som lever med hiv, och de som världen över har avlidit och avlider i aidsrelaterade sjukdomar.

Världsaidsdagen (WAD) är en internationell dag som instiftades 1988 för att skapa medvetenhet om hiv och aids.

Hiv är en kronisk sjukdom som, när den är välbehandlad, varken förkortar livet eller överförs vid sex. Kunskapsläget har förändrats både medicinskt och juridiskt. Ändå möter många som lever med hiv stigma och diskriminering.

Det är viktigt att du känner till din hiv-status. Testa dig för hiv. Välbehandlad hiv överförs inte vid sex.

Mer information om diagnosen hiv kan du läsa på följande webbsidor

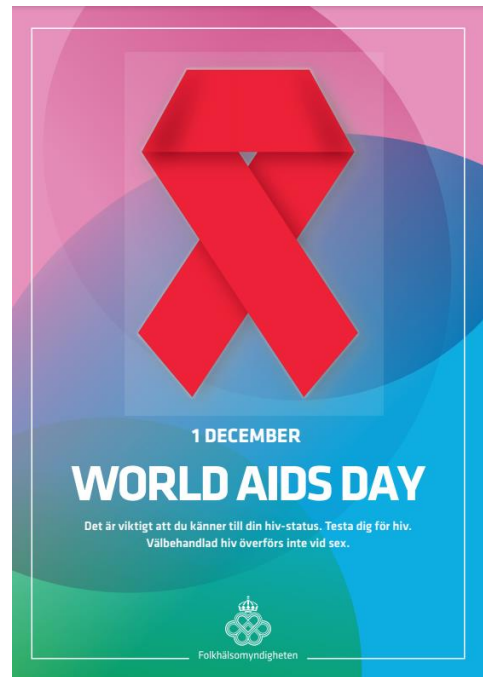
[Hiv idag - Kunskap om hiv för hälso- och sjukvården](#)

[Vän med virus | Noaks Ark Stockholm](#)

[Hiv – 1177.se](#)

[Material och stöd om sexuell hälsa och hivprevention](#)

[Självrapporterad hälsa bland personer som lever med hiv i Sverige](#)

*Sist men inte minst så
vill vi på Smittskydd Västernorrland
önska er alla en
God Jul och ett Gott Nytt År*

Vi som arbetar på Smittskydd Västernorrland:

Maria Tempé, smittskyddsläkare	060-13 52 42
Linus Sundnäs, bitr smittskyddsläkare	060-13 52 47
Ulrika Bengtsson, smittskyddssjuksköterska	060-13 52 46
Anna Westin, smittskyddssjuksköterska	060-13 52 43
Anna Söderlind, apotekare/Strama	070-191 87 87
Jessica Nyman, administratör	060-13 52 41

maria.tempe@rvn.se
linus.sundnas@rvn.se
ulrika.bengtsson@rvn.se
anna.westin@rvn.se
anna.soderlind@rvn.se
jessica.nyman@rvn.se